

**Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни «Теорія права» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 29 «Міжнародні відносини» спеціальності 293 «Міжнародне право» спеціалізації «Міжнародне право» міжнародно-правового факультету (розроблено доц. Трихліб К. О.)**

***Нормативно-правові акти***

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сес. Верхов. Ради України 28 черв. 1996 р. *Відом. Верхов. Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. *Верхов. Рада України* : офіц. веб-портал. URL: [http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995\\_004](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004)
3. Хартія основних прав Європейського Союзу 2007 р. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994\\_524#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524#Text)
4. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, 2014 р. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984\\_011#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text)

***Навчально-методичні матеріали***

1. Робоча програма навчальної дисципліни «Теорія права»: галузь знань 29 «Міжнародні відносини», Спеціальність – 293 «Міжнародне право», освітньо-кваліфікаційний рівень перший (бакалаврський) / уклад. К. О. Трихліб, І. В. Процюк / – Х.: Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого, 2024. – 34 с.
2. Силабус навчальної дисципліни «Теорія права»: галузь знань 29 «Міжнародні відносини», спеціальність 293 «Міжнародне право», перший (бакалаврський) освітньо-кваліфікаційний рівень / уклад. К. О. Трихліб. – Х.: Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого, 2024. – 18 с.
3. Загальна теорія права / за ред. О. В. Петришина. Харків: Право, 2020. 568 с.
4. Рабінович П. М. Основи теорії та філософії права: навч. посібник. Львів: Видавництво ЛОБФ «Медицина і право», 2021. 256 с. URL: [https://fpk.in.ua/images/biblioteka/3fmb\\_finan/Rabinovych-theory\\_philosophy\\_prava\\_posibnik\\_2021.pdf](https://fpk.in.ua/images/biblioteka/3fmb_finan/Rabinovych-theory_philosophy_prava_posibnik_2021.pdf)
5. Кельман М. С., Стратонов В. М. Теорія держави та права: підручник. Київ: Гельветика, 2020. 724 с.
6. Oxford dictionary of law. A Dictionary of Law. [Text] / ed. by Jonathan Law, Elizabeth A. Martin. 7th Edition. Oxford : Oxford University Press, Market House Books Ltd, 2009. 602 p.

## Література

### Основна література

1. Велика українська юридична енциклопедія: у 20-ти томах. Т. 3 : Загальна теорія права / редкол.: О. В. Петришин (голова) та ін. Харків: Право, 2017.
2. Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. Х. : Право, 2008. Т. 1 : Методологічні та історико-теоретичні проблеми формування і розвитку правової системи України / За заг. ред. М. В. Цвіка, О. В. Петришина. 728 с.
3. Правова доктрина України : у 5 т. Х. : Право, 2013. Т. 1 : Загальнотеоретична та історична юриспруденція / В. Я. Тацій, О. Д. Святоцький, С. І. Максимов та ін. ; за заг. ред. О. В. Петришина. 976 с.
4. Циппеліус Р. Юридична методологія / Р. Циппеліус ; пер. з нім. К : Реферат, 2004. 176 с.
5. Проблеми теорії права та конституціоналізму у працях М. В. Цвіка ; відп. за вип. О. В. Петришин. Х. : Право, 2010. 272 с.
6. Fletcher George P. In Honour of «Ius et Lex». Some Thoughts on Speaking about Law [Text] / George P. Fletcher. Warszawa : Ius et Lex» Foundation, 2001. 19 p.
7. Hart H. L. A. The Concept of law. Oxford: Oxford University Press, 1961. 261 p.
8. Llewellyn, K. Some realism about realism. *Harvard Law Review*. 1931. No. 44. P. 1233 – 1241.
9. Holmes, O.W. The Path of the Law / O.W. Holmes. The essential Holmes: Selections from the letters, speeches, judicial opinions and other writings of Oliver Wendell Holmes, Jr. / ed. and with introduction by Richard A. Posner. Chicago; London: The University of Chicago press, 1992. P. 160 – 173.
10. Таманага Б. Верховенство права: історія, політика, теорія / Б. Таманага; пер. з англ. К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2007. 208 с.
11. Доповідь Венеційської Комісії «Про верховенство права» (Venice Commission: Report on the rule of law) від 25 – 26 берез. 2011 р. Council of Europe. URL: [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2011\)003rev2-ukr](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2011)003rev2-ukr)
12. Пархоменко Н. М. Джерела права: проблеми теорії та методології / Н. М. Пархоменко. К. : Юрид. думка, 2008. 326 с.
13. Дворкін Р. Серйозний погляд на права / пер. з англ. А. Фролкіна. Київ: Основи, 2000. 519 с.
14. Радбрух Г. Філософія права / пер. з нім. Є. Причепія та В. Приходька. Київ: Тандем, 2006.
15. Ролз Дж. Теорія справедливості / пер. з англ. О. Мокровольського. Київ: Основи, 2001.
16. Фуллер Лон Л. Мораль права / пер. з англ. Н. Комарова. Київ: Сфера, 1999.

17. Козюбра М. І. Принципи права: методологічні підходи до розуміння природи та класифікації в умовах сучасних глобалізаційних трансформацій. *Право України*. 2017. № 11. С. 142 – 164.

18. Мірило правовладдя: Коментар. Глосарій. Rule of Law Checklist / Венеційська комісія Ради Європи. К.: 2017. 163 с.

19. Мірило верховенства права (правовладдя) національного рівня: практика України (Rule of law Checklist at national level: case of Ukraine) / за заг. ред. М. Козюбри, упорядники та автори коментарів: В. Венгер, С. Головатий, А. Заєць, Є. Зверев, М. Козюбра, Ю. Матвеева, О. Цельєв; Центр дослідження проблем верховенства права та його втілення в національну практику України Національного університету «Києво-Могилянська академія». Київ, 2021. 152 с. URL:

[https://ccu.gov.ua/sites/default/files/golovatyy\\_s.\\_mirylo\\_verhovenstva\\_prava\\_2021\\_2.pdf](https://ccu.gov.ua/sites/default/files/golovatyy_s._mirylo_verhovenstva_prava_2021_2.pdf)

20. Trykhlil, K. (2024). “Chapter 6: The implementation of the rule-of-law principle in post-Soviet states: myth or reality”. In *Constitutional Traditions and Constitutional Transitions*. Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing. Retrieved Jan 12, 2025, from <https://doi.org/10.4337/9781035345410.00014>

21. TRYKHLIB, Kristina. Constitutional Order and the Rule of Law in a Time of War in Ukraine. *International and Comparative Law Review*, 2024, vol. 24, no. 1, pp. 241 – 255. DOI: <https://doi.org/10.2478/iclr-2024-0015>

22. Петришин О. Верховенство права в системі правового регулювання суспільних відносин. *Право України*. 2010. № 3. С. 24 – 35.

23. Трихліб К. О. Гармонізація законодавства України і законодавства ЄС: наближення загальноправової термінології : монографія / К. О. Трихліб. Х. : Право, 2015. 224 с.

24. Радбрух Г. Законне неправо та надзаконне право ; пер.з нім. / Проблеми філософії права. 2004. Том II. С. 83 – 94.

25. Lloyd, D. The idea of law / D. Lloyd. Middlesex, England: Penguin Books, 1991. 368 p.

26. Dworkin, R. Law's empire / R. Dworkin. Harvard University Press, 1986, 470 p. URL: <https://www.filosoficas.unam.mx/~cruzparc/empire.pdf>

27. Харт, Г. Л. А. Концепція права / Пер. з англ. Н. Комарова. Київ: Сфера, 1998. 236 с. URL: <https://studfile.net/preview/5536303/>

### *Додаткова література*

1. Теорія держави і права : підручник / О. В. Петришин, С. П. Погребняк, В. С. Смородинський та ін. ; за ред. О. В. Петришина. Харків: Право, 2015. 368 с. URL: <https://pravo-izdat.com.ua/image/data/Files/126/1-30.pdf>

2. Загальна теорія права: підручник / за заг. ред. М. І. Козюбри. Київ: Ваіте, 2015. 392 с. URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/8/f/283756.pdf>

3. Теорія держави та права : навч. посіб. / [Є. В. Білозьоров, В. П. Власенко, О. Б. Горова, А. М. Завальний, Н. В. Заяць та ін.] ; за заг. ред. С. Д. Гусарева, О. Д. Тихомирова. Київ: НАВС, Освіта України, 2017. 320 с. URL:

[https://www.naiu.kiev.ua/files/kafedru/tdp/navch\\_pos\\_tdp.pdf](https://www.naiu.kiev.ua/files/kafedru/tdp/navch_pos_tdp.pdf)

4. Великий енциклопедичний юридичний словник [Текст] / за ред. Ю. С. Шемшученка. К. : Юрид. думка, 2007. 992 с.

5. Антологія української юридичної думки : в 10 т. Т. 1 : Загальна теорія держави і права, філософія та енциклопедія права / Упоряд. Бабкін В. Д., Усенко І. Б., Пархоменко Н. М. ; за заг. ред. Шемшученка Ю. С. К. : Юридична книга, 2002. 568 с.

6. Шевчук С. В. Судова правотворчість : світовий досвід і перспективи в Україні : монографія. Київ : Реферат, 2007. 640 с.

7. Kristina Trykhlіb. THE PRINCIPLE OF PROPORTIONALITY IN THE JURISPRUDENCE OF THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS / *EU AND COMPARATIVE LAW ISSUES AND CHALLENGES SERIES (ECLIC 4)*. ISSUE 4, Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Law Osijek, Croatia. Editor in Chief: D. Duić, T. Petrašević. International Scientific Conference “*EU 2020 – lessons from the past and solutions for the future*” in Osijek (Croatia), 10 – 11 September 2020, Conference book of proceedings. 1360 p. P. 128 – 154. DOI: <https://doi.org/10.25234/eclic/11899>

8. Рабінович П. Верховенство права в інтерпретації Страсбурзького Суду та Конституційного Суду України. *Вісн. Конституц. Суду України*. 2006. № 1. С. 37 – 46.

9. Щокін Ю. В. Міжнародно-правовий звичай: проблеми теорії і практики: монографія. Харків : Право, 2012. 456 с.

10. Akandji-Kombe J.-F. Positive obligations under the European Convention on Human Rights. A guide to the implementation of the European Convention on Human Rights. Council of Europe: Human rights handbooks, 2007. 68 p.

11. Г. Радбрух. П'ять хвилин філософії права (Передрук тексту оригіналу та друк перекладу здійснено з дозволу видавництва C. F. Müller Juristischer Verlag GmbH (Heidelberg). Переклад В. С. Бігуна за: Fünf Minuten Rechtsphilosophie // Radbruch Gustav. Gesamtausgabe. Hrsg. von Arthur Kaufmann. – Heidelberg: Müller, Juristischer Verlag. – Band 3. Rechtsphilosophie. – 3 Bearb. von Winfried Hassemer. – 1990. – S. 78 – 79. Вперше опубліковано в: Rhein-Neckar-Zeitung (Heidelberg). – 1945. – 12. September). URL:

<http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/9050/10-Radbruch.pdf?sequence=1>

12. International Human Rights Law / Edited by D. Moeckli, S. Shah, S. Sivakumaran, D. Harris. Oxford: Oxford University Press, 2010. 720 p.

13. Pound, R. Social control through law / R. Pound. New Haven: Yale Univ. Press; Oxford Univ. Press, 1942. 138 p.

14. Pound, R. Law and morals / R. Pound. Chapel Hill: The Univ. of North Carolina Press; London: Humphrey Milford, Oxford Univ. Press, 1926. 144 p.

15. TRYKHLIB, Kristina. Law-Making Activity in the Case Law of the Constitutional Court of Ukraine. *International and Comparative Law Review*. 2019, vol. 19, no. 2, pp. 27–75. DOI: 10.2478/iclr-2019-0014. URL: <https://sciendo.com/article/10.2478/iclr-2019-0014>

16. Starmer K. European Human Rights Law. London: Legal Action Group, 1999. 960 p.
17. Дженіс, М. Європейське право у галузі прав людини: джерела і практика застосування. Пер. з англ. / М. Дженіс, Р. Кей та Е. Бредлі. К.: АртЕк, 1997. 624 с.
18. Головатий С. Верховенство права : монографія : у 3 кн. К. : Фенікс, 2006.
19. Barak A. Proportionality. Constitutional Rights and their Limitations. Cambridge University Press, 2012. 638 p.
20. Raz J. The Authority of Law: Essays on Law and Morality. Oxford University Press, 2009. 356 p.
21. Шевчук С. В. Концепція позитивних обов'язків держави у практиці Європейського суду з прав людини. *Право України*. 2010. № 2. С. 55 – 64.
22. Kristina Trykhlіb. Zasada niedyskryminacji w prawie europejskim (Принцип недискримінації в європейському праві). *Przegląd Prawa Konstytucyjnego*. 2020 / Nr 2 (54). С. 271 – 296. DOI 10.15804/ppk.2020.02.15 ISSN 2082-1212. URL: <https://bibliotekanauki.pl/articles/524461.pdf>
23. Трихліб К. О. Обсяг меж вільного розсуду держави у практиці Європейського суду з прав людини. *Проблеми законності*. 2021. Вип. 154. С. 65 – 78. doi: <https://doi.org/10.21564/2414-990X.154.239125> URL: <https://www.academia.edu/download/90815817/482733203.pdf>
24. Trykhlіb K., Lemak V. Autonomous Interpretation by the European Court of Human Rights and Margin of Appreciation. *International and Comparative Law Review*. 2022. Vol. 22, Iss. 1. P. 135 – 148. DOI: 10.2478/iclr-2022-0009 URL: <https://sciendo.com/pdf/10.2478/iclr-2022-0009>
25. Trykhlіb K. Analysis of autonomous concepts in the practice of the European Court of Human Rights. *Comparative Law Review*. 2022. Vol. 28. P. 459 – 484. DOI: 10.12775/CLR.2022.016. URL: <https://apcz.umk.pl/CLR/article/view/37334/3401339>

### ***Інтернет-ресурси***

- <http://zakon2.rada.gov.ua/laws> – Офіційний вебпортал парламенту України (Законодавство України)
- <https://www.kmu.gov.ua/> – Єдиний вебпортал органів виконавчої влади України
- <http://www.ccu.gov.ua/> – Офіційний вебсайт Конституційного Суду України
- [https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik\\_sprav/](https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/) – Офіційний вебсайт Верховного Суду України
- <http://www.aprnu.kharkiv.org/> – Офіційний вебсайт Національної академії правових наук України
- <http://www.twirpx.com/files/law/tgpf/> – Сайт для пошуку і завантаження наукової юридичної літератури
- <http://nbuv.gov.ua/> – Офіційна сторінка Національної бібліотеки України

імені В.І. Вернадського

<https://dspace.nlu.edu.ua/> – Електронний архів – Репозитарій

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

<https://ukraine.un.org/uk> – Офіційна сторінка ООН в Україні

<https://www.ombudsman.gov.ua/> – Офіційна сторінка Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

<http://europa.eu> – Офіційна сторінка Європейського Союзу

<http://www.euractiv.com> – медіа портал Європейського Союзу

<http://www.curia.europa.eu> – офіційна сторінка Суду справедливості Європейського Союзу

<http://www.ombudsman.europa.eu/start.faces> – офіційна сторінка

Європейського Омбудсмана

<http://eur-lex.europa.eu/homepage.html> – пошукова система нормативних актів ЄС

<https://www.coe.int/uk/web/kyiv/home/> – Офіційна сторінка Офісу Ради Європи в Україні

<https://reyestr.court.gov.ua/> – Єдиний державний реєстр судових рішень України

<https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=applicants/ukr&c> – Офіційний сайт Європейського суду з прав людини

[https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{%22documentcollectionid2%22:\[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{%22documentcollectionid2%22:[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22]}) – Офіційний сайт практики Європейського суду з прав людини

<https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/yevropejska-integraciya/perekladi-aktiv-acquis-yes> – акти *acquis* ЄС, перекладені на українську мову

<https://pulse.eu-ua.org> – прогрес виконання Угоди про асоціацію

<https://www.loc.gov/> – бібліотека Конгресу США

### ***СЕНМК***

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри Теорії права. URL:

[http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com\\_k2&view=itemlist&task=category&id=97:kafedra-teorii-i-filosofii-prava&Itemid=151](http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category&id=97:kafedra-teorii-i-filosofii-prava&Itemid=151)

### ***НЕІК***

Портал навчального електронного інформаційного комплексу кафедри Теорії права. URL: – <https://neik.nlu.edu.ua/moodle/course/view.php?id=114>

### ***Матеріально-технічне забезпечення навчальної дисципліни***

Відкритий доступ до он-лайн ресурсів Oxford University Press, до Інформаційно-правових систем ЛІГА:ЗАКОН (Система ГРАНД та Система аналізу судових рішень VERDICTUM).

Доступ можливий у залі правової інформації Навчально-бібліотечного комплексу (вул. Григорія Сковороди 84-А, 3 поверх).